

Strabrechtse Heide

Toen we bij het ochtendschemer van zaterdag 12 april om 06.00 uur uit Dongen vertrokken voor een excursie naar de Strabrechtse Heide was de hemel helder en beloofde het een mooie dag te worden. Met negen enthousiaste vogelaars gingen we vandaag op pad. Toen we echter uit de bebouwde kom reden hadden we veel last van de laaghangende mist en die duurde tot bij aankomst in het gebied.

De **Strabrechtse Heide** is een natuurgebied van ca. 1500 ha. in de gemeenten Heeze - Leende, Someren en Geldrop - Mierlo, grotendeels in beheer bij Staatsbosbeheer. In 2010 werd een deel van de Strabrechtse heide getroffen door een natuurbrand die zo'n 200 hectare bos en heide aantastte.

De Strabrechtse en Lieropse Heide maakten tot het einde van de 19e eeuw deel uit van een groot heidegebied tussen de dalen van de Kleine Dommel en de Aa. Naar het noorden strekte de hei zich uit tot Nuenen (Molenheide, Collsche Heide, Refelingse Heide), ten zuiden van de weg Heeze-Someren liep de Somerensche Heide door tot aan het Weerterbosch en de Groote Peel.

In het begin van de 20e eeuw is het grootste deel van de heiden ten noorden en ten zuiden van de Strabrechtse heide omgezet in bos of landbouwgrond. Door de aanleg van de A67 werd de Strabrechtse hei gescheiden van het bosgebied tussen Geldrop en Mierlo. De plannen om de A2 ten oosten van Eindhoven te leggen, waardoor de Strabrechtse heide van het dal van de Kleine Dommel gescheiden zou worden, zijn niet doorgegaan. Op de droge plaatsen staat struikhei en jeneverbes, op de natte plaatsen dophei, pijpenstrootjes, gagel en klokjesgentiaan. De vergrassing van de heide wordt tegengegaan door beweiding van Schotse Hooglanders, door een schaapskudde van de stichting het Kempens heideschaap, door maaien en door plaggen. De heide wordt omgeven door bossen.

De Strabrechtse Heide telt een groot aantal vennen. De meeste zijn ooit door uitwaaiing ontstaan. Het grootste ven (ca. 85 ha.), het **Beuven**, is zowel voor vogels als om de plantengroei van veel belang. Het groeide vroeger door de aanvoer van voedselrijk water uit de Peelrijt snel dicht met riet. Om dit tegen te gaan is een verbinding gegraven tussen Peelrijt en Kleine Aa, om dit voedselrijk water af te voeren.

De Witte Loop stroomt uit het Beuven door de hei naar de Kleine Dommel.

Verder telt de Strabrechtse heide de volgende vennen: Scheidingsven, Waschven, Mosven, Kranenmeer, Beuven, het Rondvenneke, Maasven, Steenbleek, Henneven, Grafven, Witven, 's-Heerenven en Starven. Op de aangrenzende Braakhuizense heide liggen het Rootven, het Meerlomeer, het Kiezelveen en het Slootjesven. Op 2 juli 2010 werd een deel van de Strabrechtse heide getroffen door een natuurbrand waarbij ongeveer 200 hectare bos- en heidegebied in vlammen opging. De brand werd bestreden door honderden brandweerlieden, bijgestaan door 100 mensen van defensie. Het blussen van de brand duurde enkele dagen. Door de brand moest de snelweg A67 enige tijd worden afgesloten.

Iets na 07.00 uur kwamen we aan in het gebied en hoopten we dat de laaghangende mist snel door de opkomende zon zou verdreven worden. We startte in de omgeving van het Starven en hoorden al diverse vogelsoorten waaronder fazant, koolmees, pimpelmees, vink en de pas in grote aantallen aangekomen fitissen. Plotseling hoorde we de 5e van Beethoven en jawel hoor, een mannetje geelgors liet zich van dichtbij goed bewonderen al was het in de dichte mist. Watervogels op het Starven konden we door deze laaghangende mist niet waarnemen.

Een grote bonte specht hakte er al lekker op los terwijl een aantal gaaien luidkeels door de bosrand vlogen. Een tweetal grauwe ganzen dobberden rustig op een van de kleine vennen. De zon kwam boven de boomtoppen uit en dat bood de gelegenheid om een paar mooie plaatjes te schieten al was de zon nog niet sterk genoeg om de laaghangende mist te verdrijven.

We waren aangekomen bij de vogelkijkhut aan het Beuven en hoorden hier het geluid van de sprinkhaanzanger wat we vergeleken met het geluid van de snor, wat veel sneller gaat. Vanuit de vogelkijkhut keken we over het grote Beuven maar zagen alleen, door de laaghangende mist, een meerkoet, wilde eend en een aantal knobbelzwanen. Jammer, het is zo'n mooi uitkijkpunt maar vandaag niet. Dat de fitis terug was blijkt, want vandaag werden we echt overdondert en was zelfs de tjiftjaf rustig. Een Kievit vloog op en hoorden we de rietgors en moesten we moeite doen om hem te zien. Dan trok uiteindelijk de mist op en deed de zon zijn werk. Wederom hadden we een prachtig uitzicht op een geelgors die dit keer mooi in het zonlicht zat te zingen en vlogen een drietal groenlingen tevoorschijn.

Dat ook de graspiepers terug waren hoorden en zagen we wanneer ze zwevend als een parachute omlaag kwamen. Verder zagen we nog een groepje holenduiven, deed ook de tjiftjaf zijn best, vloog er een blauwe reiger over, zagen we het afleidende gedrag van de roodborsttapuit, liet de winterkoning zijn hoogste lied horen en hamerde de grote bonte specht er lustig op los. Het werd tijd voor een stop en aangekomen bij een bankje met uitzicht over de heide deed ons besluiten om hier onze koffie te gebruiken. Nadat we ons boterhammetje ophadden en op een Marsje getrakteerd waren door Fia, trokken we verder en hoorden we een wulp, zagen en hoorden we een boomleeuwerik neerdalen en ook hier verschillende paartjes roodborsttapuiten hun territoria verdedigen. We keken nog even uit op de westkant van het Beuven en zagen hier de nestlocaties van de vele aalscholvers, zwommen hier ook nog grote Canadese ganzen en een zestal nijlganzen, vloog er een grote zilvereiger over en zagen we hier ook nog een viertal staartmeesjes opvliegen. Midden op de heide stonden een aantal vogelaars met telescopen de horizon af te turen en wij waren benieuwd wat ze gezien hadden dus maakten we een praatje. Het bleek een telpost te zijn waar het gehele jaar door vogels geteld worden. Zie, <http://strabrechtse-heide.nl/telpost/telpost.htm?trektellen> en dan

kijken op 12 april. We werden niet veel wijzer van de heren maar toen ik op hun website keek hadden ze toch een aantal mooie uitzonderlijke waarnemingen waaronder een koekoek (die wij niet gehoord hadden), een tapuit en de waarneming van een boomvalk welke de vroegste ooit was voor de post (was 13-04-2003). We laten deze heren maar met rust en liepen verder. Ook wij zagen nu duidelijk de tapuit, een mannetje. Ook hier zagen we een aantal roodborsttapuiten en een witte kwikstaart.

Overvliegend zagen we ook nog een groenpootruiter, scholeksters, buizerd en zwarte kraaien en keken we uit op een prachtig gekleurd exemplaar van een vink. Intussen waren we aangekomen bij het Grafven waar we even een pauze inlasten om wat te drinken en genoten we van het prachtige uitzicht. Hier zagen we slobenden, grote Canadese gans, wintertaling, grauwe gans, wilde eend, kuifeenden, dodaars, blauwe reiger, witte kwikstaart, gele kwikstaart, gaaien, boompiepers, merel en pimpelmezen.

De grenspaal "Hoenderboompaal" die we hier zagen staan heeft een betekenis.

Hier kwamen vanouds maar liefst vijf gemeenten bij elkaar: Heeze, Maarheeze, Someren, Lierop, en Mierlo. Door gemeentelijke herindelingen is dit aantal teruggelopen tot twee (Heeze-Leende en Someren).

Ter plaatse bevindt zich een kopie van de grenspaal die hier vroeger stond. Naar verluidt werden hier in 1595 een aantal vrouwen vermoord, die beschuldigd waren van hekserij. De toenmalige heren van Asten en die van Mierlo waren namelijk fervente heksenjagers.

Het werd weer tijd om verder te trekken dus gingen we weer op pad. Onderweg op deze pad genoten we nog van een paartje kuifmeesjes, tjiftjaffen en fitissen. We liepen over een stukje modderpad waar we diverse vogels zagen drinken van het water waaronder vinken, mezen en houtduiven. We waren weer op de heide en Kees zag een flinke vogel neervallen op de heide en dacht aan een beflijster. De scoop werd goed gericht maar omdat de vogel toch ver weg zat was het moeilijk te onderscheiden omdat we alleen de achterkant zagen en de vogel weer opvloog. Wat ook weer Kees wel zag, is een beestje wat wel kan vliegen maar geen vogel is. Een forse nachtvlinder, een prachtexemplaar van een nachtpauwoog. Fia en ondergetekende waren gelijk in de zevende hemel want zowel Fia als ik had die nog niet voor de lens gehad, dus werd er druk gefotografeerd door eenieder.

We hebben nog een stukje te gaan dus weer op pad en dit keer zag Kees weer iets wat later bleek een stuk hout te zijn. Voortaan lieten we Kees verder hallucineren. Intussen liepen we door het klaphek en staan we bij de Peelrijt, een waterloop die ontstaan is bij de ontginning van de Somerse Heide en verder stroomt door het Beuven en verder gaat als Witte Loop en uitkomt in de Kleine Aa. Hier zien we staartmeesjes, boomklevers, winterkoninkjes en vliegen er nog een aantal vlinders zoals klein koolwitje, dagpauwoog, bont zandoogjes, citroenvlinders en kleine vuurvliinder. We liepen nog langs een zandverstuiving waar we nog kneuen zagen, onderaan het Starven zagen we nog een grutto, boomleeuweriken en boomklevers. Aan vlinders zagen we nog een boomblauwtje, een groentje en vloog een kleine parelmoervlinder snel voorbij. We zijn bijna aan het einde van een lange tocht en zijn zo'n zes uur op pad geweest en met een lijst van 48 vogelsoorten en 9 vlindersoorten mogen we niet ontevreden zijn.

In Lierop pakten we na afloop van deze tocht nog een terrasje en genoten uit de wind nog van het zonnetje onder het genot van een kop koffie of chocomel met slagroom om moe maar zeer voldaan weer huiswaarts te keren.

Kees, Harrie, Jan, Fia, Lenie, Ad, Stephan en Peter, bedankt voor jullie inbreng en kennis. We hebben er met zijn allen heerlijk van genoten.

Leo Reijnierse, coördinator VWG Ken en Geniet

Natuurvereniging Ken en Geniet